

Modernite ve Postmodernite Süreçlerinde Kamu Yönetimi, Siyasa Yapım Sürecinin İletişimsel Motifleri ve Demokratikleşme Üzerine Kuramsal Bir Tartışma¹

A Theoretical Debate in Regard to Public Administration, Democratization and Communication Patterns Within Policy Making Processes in Modernity and Post Modernity Processes

Buğra ÖZER

Yrd. Doç. Dr., Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Siyaset ve Sosyal Bilimler ABD, (bugraozer@gmail.com)

Serhat BAŞTAN

Yrd. Doç. Dr., Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Kentleşme ve Çevre Sorunları ABD, (bastanserhat@gmail.com)

ÖZET

Postmodernite ve modernite tartışmalarında kamu yönetimi süreçlerine en çok yöneltilen eleştiriler ilgili süreçlerin demokratikleştirilmesi üzerine olmuştur. Bilhassa, modernist kurgulamada, kamu yönetimi süreçleri teknokratik ve uzman bilginin baskınlığını kurmuş olduğu alanlar olarak düşünülmüş ve bu bağlamda araçsal ussallık modernist kamu yönetimi kuramlarının belkemiğini oluşturmuştur. Bu kapsamda, çalışmanın amacı, modernite ve postmodernite tartışmaları dâhilinde siyasa yapım süreçlerinin etkinliğine yönelik iletişim temelli süreçlerin ve temaların demokratikleşmeye katkıları bakımından kuramsal bir tartışmayı okuyucunun ilgisine sunmaktır. Çalışma hedefini gerçekleştirirken, modernizm ve postmodernizm tartışmalarını kamu yönetimi ve iletişim bilimleri bağlamında disiplinler arası bir yaklaşımla harmanlamaktadır. Toplumsal kimlikleri, siyasal sembol ve anlamları çerçeveleyen bir siyasal kültür yaklaşımı kurgulayarak, ilgili çalışma, siyasa yapım süreçleri bakımından demokratikleşme sorunu üzerine düşünmeye yönelik kuramsal bir araç geliştirmeye çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler:

*Siyasa Yapım,
İletişim Motifleri,
Modernite,
Postmodernite,
Demokratikleşme*

ABSTRACT

One of the critiques oriented to the processes of public administrative processes within the controversies of postmodernity and modernity has been the democratization of related schemes. In particular, within the modernist conception, public administrative processes have been dominated by technocratic and expertise knowledge. In this context, instrumental rationality has been the backbone of modernist designs of public administration. The basic objective of the study is to present a theoretical debate in regard to communication patterns linked to the policy-making processes within modernity and post modernity debates and the relation of the themes' contribution to the democratization.. In handling the matter, as the study succinctly presents an overview of modernity and post modernity discussions in an interdisciplinary manner between public administration and communication theory. The effort is to elucidate on theoretical tools to contemplate over the problem of democratization in relation to the policy-making by means of utilizing an approach of political culture framing identities, political symbols and meanings.

Keywords:

*Policy-Making,
Communication
Patterns, Modernity,
Postmodernity,
Democratization*

1. GİRİŞ

Modernite ve onunla bağlantılı süreçler (aydınlanma, rasyonalizm ve teknolojik ilerleme gibi) gerek kamu yönetimine gerekse iletişim bilimlerine dair kültürel çözümlerinin arka planını derinden etkileyen, ana temalardır. Modernitenin tarihsel kökeni Batı dünyasında Rönesans, dinsel alanda Reform, sınıfların hazırlık fazlarını (merkantilizm, coğrafi keşifler, kolonyalizm, liberal düşünce sistemlerinin gelişimi vb.) içerecek biçimde 16. ve 17. yüzyıllara kadar gitse de, yüzyılların birikiminin bir sonucu olarak 19. yüzyıl sonları ile Batı kültür hayatını tamamıyla kuşatan ve tanımlayan bir değerler dizisi haline dönüşmüştür (Rosenau,1992; Norris 1995; Wagner, 2008, 83–103). Modernite en temel anlamda 'giderek artan sekülerleşme, araçsal ussallığın evrensel geçerlik iddiası, yaşam-dünyalarının değişik kısımlarının farklılaşması, ekonomik, siyasi ve askeri pratiklerin bürokratizasyonu, değerlerin metalaşması' ile karakterize edilen bir döneme işaret etmektedir (Baker, 2001;Anderson2000).

¹ Çalışmamız Adıyaman Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü tarafından düzenlenen KAYSEM VI' da sunulan 'Türkiye'de Toplumsal Muhalefet ve Türk Kamu Yönetimi'nde Siyasa Yapımı ve Uygulamalarında Demokratikleşmeye Dair Teorik Bir Tartışma' adlı tebliğ çalışmasının üzerine inşa edilmiştir

Modern kültürünün entegral bileşenleri arasında teknik ve araçsal ussallık gözlenmektedir. Bu bağlamda teknik ussallık rasyonel ve pozitivist düşünsel sistematığın hedefi olan, teknolojik ilerleme nosyonuna ilhak eden bir anlayışın özünü oluşturmaktadır. (Giddens, 2009; Audi, 1998) Modernite ve teknik ussallık tabanında oluşturulan kamu yönetimi disiplininin arka planı aslında iki kaynaktan beslenmektedir: Bu kaynaklardan birincisi, Batı kültüründe egemen olan epistemolojik kültürü temel alan 17. Yüzyıl Aydınlanma Düşüncesi'nden doğmuş rasyonel ve pozitivist düşünce paradigmasıdır (Baker, 2001). İkinci kaynak 19. Yüzyıl'daki Polanyi'nin '*Büyük Dönüşüm*' adını verdiği sanayileşme akabindeki sosyal dönüşüm sürecinin ortaya koyduğu teknolojik ilerleme ve tarihte daha önceden tanıklık edilmemiş teknolojik gelişmelerin süreçleri olarak değerlendirilebilir (Grenz,1996,57–83).

Bu çerçevede, ilgili yazının belki de en önemli eksikliklerden biri bilgi felsefesi bakımından bilgi ve teori geliştirmeye dair paradigmalara yönelik tartışmaların noksanlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, elinizdeki çalışmanın amacı, modernite ve postmodernite tartışmaları dâhilinde siyasa yapım süreçlerinin etkinliğine yönelik, iletişim temelli süreçlerin ve temaların demokratikleşmeye katkıları bakımından kuramsal bir tartışmayı okuyucunun ilgisine sunmaktır. Çalışma hedefini gerçekleştirirken, modernizm ve postmodernizm tartışmalarını kamu yönetimi ve iletişim bilimleri bağlamında disiplinler arası bir yaklaşımla harmanlamaktadır. Toplumsal kimlikleri, siyasal sembol ve anlamları çerçeveleyen bir siyasal kültür yaklaşımı kurgulayarak siyasa yapım süreçleri bakımından demokratikleşme sorunu üzerine düşünmeye yönelik kuramsal bir araç geliştirmeye çalışmaktadır.

2. MODERNİTE VE POSTMODERNİTE KAVRAMLARINA KAMU YÖNETİMİ BAKIMINDAN GENEL BİR BAKIŞ

2.1 Modernite ve Kamu Yönetimi

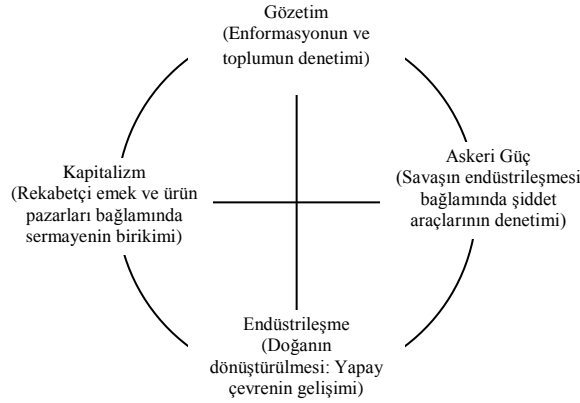
Modernite en genel anlamıyla kaynakları Rönesans düşüncesine kadar uzanan bir felsefi akımın ve düşünce paradigmasının yansımasıdır.(Bertens, 1995)Terimden bugün anladığımız şey, 19. Yüzyıl sonu ve 20. Yüzyıl başı Alman sosyoloji teorisinin bakış açısıyla, geleneksel düzenle karşıtlık içinde, toplumsal dünyanın adım adım iktisadi ve yönetsel olarak rasyonelleşmesine farklılaşmasına, kapitalist endüstriyel devletin ortaya çıkışına işaret etmektedir (Featherstone, 2007: 3). Bu kapsamda modernite, geleneksel olmayı vurgulamakta ve yeni bir evreye geçişliliği ifade etmektedir Bu geçiş aşamasının belli başlı iddiaları ve ilkeleri de bulunmaktadır: Bir üst yapı unsuru olarak modernizm, rasyonel ve pozitif bir ideoloji ile evrensellik iddiasında bir perspektif ileri sürmektedir (Blackburn, 1994). Modernite mantığı, toplumsal yaşamı tutarlı tek bir fikri, yasal çerçeveye içerisinde anlamaya ve kontrol etmeye girişen entelektüel ya da yönetsel sistemlere göndermede bulunur (Smith, 2007: 315). Bu çerçevede ilerlemeci bir çizgiye sahip olan modernizm tek tipleştirici ve homojenleştirici bir misyona sahiptir (Barker, 2005). Metodolojik olarak determinist bir yönetime sahip olan kavram, dinsel olanı dışlamakta, seküler dünyevi olanı ön plana çıkartmaya çalışmaktadır (Kennington, 2004). Sistematik bir düşünce tarzı olarak modernizm, amaçlı düşünce silsilesi ortaya koyarak insanlık için adalet, eşitlik, özgürlük ve mutluluk hedefli büyük projeler vaat etmektedir (Giddens,1998).

Negri ve Hardt (2003: 94–99), kendi içinde iki ayrı modernizm söyleminin çatıştığına, mücadele ettiğine işaret etmektedir: Birinci tarz modernlik geçmiş ile bağlarını koparmayı, dünyaya ve hayata ilişkin içkinliğini ilan etmeyi hedeflemektedir. Böylelikle tarihin merkezine insanı yerleştirerek demokratik politikaya doğru ilerleyen bir yönelimi vurgulamaktadır. İkinci tarz modernlik iktidarı yeniden ele geçirmek ve toplumsal yaşama çeki düzen vermek isteyen bir akım olarak vücut bulmuştur. "*Bu karşı gelenek, her şeyin bu dünyada olup bittiğinin ve kararların ve eylemlerin bizatihi insan iradesinin ürünü olduğunun kabulü demek olan dünyeviliğin ve içkinliğin bedeli olan toplumsal ve siyasal kırılmalı ortadan kaldırmaya yöneliktir*" (akt. Özalp,2009). Bu kapsamda en öz ifadeyle modernizmin kendisi bu iki tarz modernlik arasında yaşanan çatışmanın yarattığı krizle tanımlanmaktadır.

Genel bir bakış kapsamında açısıyla Sanayi Devrimi sonrası geleneksel toplumun aşkın bir formu olarak tarıma dayalı sosyolojik yapıdan kopuşu vurgulamaktadır (Giddens, 1998: 11). Geleneksel tarım toplumunun sosyolojik yaşam formlarından kopuş sürecinin sonucu olarak, sınıflı üretime ve kitlesel tüketime dayalı kapitalist sistemin gelişimi karşımız çıkmaktadır (Hall, 1992: 127-130). Bu eksende aile, din, okul gibi toplumsal kurumlar, mikro yapılar yeniden tanımlanmakta; ekonomik dönüşüm süreci içerisinde rasyonelite ve ekonomi ötesi ilişkilerin düzenlenmesini ve ussallaşmasını yaygınlaşmaktadır (Best ve Kellner,1998).

Giddens (1990: 59), moderniteyi kapitalizm, endüstrileşme, gözetim ve askeri güç olmak üzere dört temel kurumsal boyutun karakterize ettiğini belirtmektedir:

Şekil 1. Modernitenin Kurumsal Boyutları (Giddens, 1990: 59)

Kaynak: Giddens, 1990:59.

Bu dört boyuttan özellikle gözetim ve askeri güç vektörleri kamu yönetiminin kontrol alanlarını -her ne kadar zaman ve uzam içinde benimsenen kamu ekonomi politikalarının etkisiyle diğer iki vektöre nüfuzu değişik oranlar gösterse de- ifade etmektedir. Bunlardan gözetim, modernitenin yükselişle bağlantılı olarak sadece kamu yönetimi değil bütün organizasyon tipleri için temel teşkil etmektedir. Yine de özellikle karşılıklı gelişimleri içinde kapitalizm ile birbirlerine sarmalanmış olan ulus devlet için bu durum geçerlidir. Benzer biçimde modern dönemde ulus devletin kontrol operasyonları ile askeri gücün dönüşen doğası arasında çok yakın özsel bağlantılar bulunmaktadır. Modern devlet tarafında şiddet araçlarının başarılı tekeli, suç yasalarının yeni kodlarının ve 'sapkın' üzerindeki gözetleyici kontrolün seküler sürekliliğine dayanmaktadır. Bu bağlamda askeri güç sivil otoritelerin iç egemenliğine görece uzaktan destek olurken aynı zamanda ağırlıklı olarak diğer devletlere yönelik bir gözetleyici kuvvet olma özelliğini de sürdürmektedir.

Giddens (2010: 283-284) Weber'in modern toplumlar ve bürokrasi üzerine analizini değerlendirirken bu toplumların büyük ölçüde bürokratikleşmiş tarihsel devlet örnekleriyle karşılaştırıldığında, demokrasinin gelişiminin, hızlı ve duyarlı bir yoğunluk merkezine yol açabilecek belirli bir 'aynı hizaya getirici' etkiye sahip olduğunun görüldüğünü vurgulamaktadır. Bu durum Sanayi Devrimi sonrası ekonomik dönüşümün mantığı olarak ussallaşma ve yeniden düzenleme süreçlerinin doğal bir uzantısıdır; toplumsal ve bireysel olanları yeniden tahayyül etme ve şekillendirme çabasını üstlenmektedir. (Cascardi, 1999, 41-56) Kamu yönetimi süreçleri bakımından rasyoneliteye dayalı yönetsel şeklin somutlaşması Weberyen bürokrasiye dayalı ulus devlet yapıların kurumsallaşması ile gerçekleşmiştir (Lehrer, 1990). Böylesine bir "rasyonelleşme, toplumsal yaşam alanlarında ussallaşmanın yanı sıra, yönetim teknolojilerinin karmaşılaşmasına ve yeni yönetsel yapıların teknik ussallık tabında yapılanmalarına neden olmuştur" (Hall, 1992: 5-7). Weber'de büyü bozumu olarak adlandırılan toplumsal rasyonelleşme, tarafından da belirtildiği gibi amaçsal ussallık tabanında şekillenecek kapitalist toplumdaki hesaplanabilirliği gerçekleştirecek bir hukuk sistematüğünü ve devlet yönetimini zorunlu kılmıştır. Bu süreçte, Weberyen anlamda, "hukuki yaptırımlara dayanan ve kendi açısından eylem yönelimlerini kamu yönetiminde kurumsallaştıran bir devlet aygıtı olarak cisimleşmektedir." (Habermas, 2001: akt. Özalp, 2009, 4)

Bu bağlamda modernist paradigmanın 17. Yüzyıl'da Westphalia Barışı'ndan bu yana gelişen ulus devlet temelli yaklaşımları bir dizi bileşenle karakterize edilmektedir: Bunlar sırasıyla dikey yönetim, profesyonel baskınlık, araçsal ve teknik ussallık, somutlaşmış bir bürokrasi, karmaşıklık, yurttaş yatırımcılığı ve dualistik düşünme şekli olmaktadır (Farmer, 1995; Fox ve Miller, 1996; Kaas and Catron, 1990):

En temel anlamda *dikek yönetim* örgütsel erkin hiyerarşik anlamda tepeden aşağıya takip eden bir kontrol sürecini ifade etmektedir (Goodsell, 1983; Stilman, 1987). Organizasyonun hedeflerini gerçekleştirmek için gücün uygulanması gerekmektedir. 1960 ve 1970'lerle ve peyderpey 1980'lerle birlikte kamu yönetimi örgütlerinde yatay yönetişim tabanında güç paylaşımına gidildiği gözlenmektedir. *Profesyonel baskınlık* kavramı ise kamu yönetimi bürokrasisinin modernite süreçlerinde daha uzman ve teknokratik bilgi paylaşımının merkezci gelişmesini ifade etmektedir (Jun, 2006: 44; Lieberman, 1970). Bu kapsamda kamu yönetimi sorunları daha teknokratik doğaya sahip meseleler olarak kabul edilmektedir. Dahası teknokratik süreçlerin baskınlığını artırması kamuoyu tartışmalarını engellemekte, karar alma ve verme mekanizmalarının atanmış profesyonellerin eline daha fazla geçmesine yol açmaktadır (Jun, 2006: 45-46). Kamu hizmetlerinde teknokratik kadroların çoğalması siyasetin gerçek dünyası ile yüzleşmeyi engellemekte ve demokratik anlamda potansiyel yönetişim süreçlerinin dinamiklerine ket vurmaktadır (Lieberman, 1970). Weber'in çizdiği çerçevede modern kamu yönetiminin işlevsel mantığı olan *araçsal ve teknik ussallık* mantığı özsel ussallığının önüne geçmektedir (Gerth and Mills, 1946). Böylesine bir teknik ve araçsal ussallık yönetim mekanizmalarını birbirinin içine geçmiş *karmaşık bir alt yapıyı* koymakla birlikte kamu yönetiminin esas misyonu yurttaşların demokratik süreçlerle yönetsel mekanizmalara katılım olmamakta, temel gereksinimlerine ihtiyaç verebilecek bir *yatırımcı* mekanizmasının ötesine geçememektedir (Pateman, 1970; Kaufman, 1981; Richardson, 1998). Temel işleyiş mantığı olarak bürokratik yönetim geleneğinde

yapılandırılan kamu yönetimi süreçlerini halk ve yönetenler olarak ayırmak *dualistik* düşünme mantığı ile modernite mantıklarının temel yansımasıdır (Schachter, 1997).

2.2 +Postmodernite ve Kamu Yönetimi

Postmodernite, modernite ötesi bir zamanı ve bu zamanı yaşayan bir toplumsal gelişim fazını ima etmektedir. Kültürel tüketim, medya ve enformasyon teknolojileri etrafında düzenlenmiş bir işaret-sembol-yoğun toplumsal etkileşimler kozmosunu betimlemektedir. Bu fazın belirginleşen boyutu (bu çalışmanın 4. bölümünde de ele alınacağı üzere) iletişimsel süreçlerle kimliklerin, sembollerin ve anlamların yoğun olarak doğrulanmaya çalışıldığı bir toplumsal ve siyasal uzama işaret etmesidir.

Postmoderniteden söz etmek, kendine özgü örgütleyici ilkelere sahip yeni bir toplumsal totalitenin ortaya çıkışını ima eden bir çağ değişikliğini ya da moderniteden kopuşu ileri sürmek anlamına gelmektedir. Lyotard, Baudrillard ve bir ölçüde Jameson gibi düşünürler için bu tür bir kopuş gerçekliğin imajlara dönüşmesi, medya ve kültür ürünlerinin postmodern duyarlılığın merkezine yerleşmesi, zamanın bir dizi ebedi şimdiler halinde parçalanması gibi durumları çerçeveleyen postendüstriyel çağ yönünde gelişen bir harekettir. Böylece postmodern kültür ürünlerinin üretimine, tasnifine, dağıtımına ve tüketimine müdahil olan grupların gerçek kültürel pratikleri ve değişen iktidar dengelerini göze alan analizlere odaklanmak yerinde olacaktır (Featherstone, 2007: 3, 5).

Lyotard (1984: 14-15) böyle bir dönemde asıl yeni olan şeyi, ulus devletler, partiler, meslekler, kurumlar ve tarihsel gelenekler tarafından temsil edilen eski kutuplaşmaların cazibelerini kaybetmesi olarak betimlemektedir. Üstelik başka hiçbir şeyin en azından daha önceki ölçükleri ölçüsünde bunların yerine konamayacağını ileri sürmektedir. Bu durumu büyük anlatıların çöküşü olarak adlandırmaktadır.

Postmodernizm, ne zaman başladığına (mimari ve sanat, ekonomik krizler, yeni jenerik teknoloji biçimlerinin yaygınlaşması gibi ayrıcalık tanınan ilgi alanlarına göre 1960'lar, 70'ler, 80'ler gibi), tanımının (çoğul kavrayışlar, gerçekliğin bulanıklaşması, tüketim tarz ve seçeneklerinin bolluğu, kuşkucu bir ruh hali, kasti tutarsızlık gibi) ve kapsamının (kapitalizmin içsel yapısında bir değişme, post-materyalist bilgi çağı, kozmopolitlik, tüketim ve farklılık gibi) ne olduğuna dair tartışmalı ve muğlak bir kavramdır. Ancak yine de çoğunlukla üzerinde görüş birliğine varılmış bazı nitelikler gözlenebilmektedir (Smith, 2007: 290-291, 304-307):

- Kültür ve iletişim toplumsal yaşamda öncesinden daha güçlü hale gelmiştir.
- Ekonomik ve toplumsal yaşam sanayi emeği aracılığıyla malların üretiminden çok sembollerin ve yaşam tarzlarının tüketimi etrafında dönmeye başlamıştır.
- Gerçeklik ve onun hakkındaki fikirler sorunlu gösterilmektedir.
- İmge ve mekan kültürel üretimin düzenleyici ilkeleri olarak anlatı ve tarihin yerini almaktadır.
- Parodi, pastiş, ironi ve pop seçmeciliği gibi üslupla ilgili özellikler daha öne çıkmaktadır.
- Tüketim temelli kent alanı kırsal biçime hâkim olmuştur. Ekonomik üretim etrafında düzenlenen alandan çok kendi temel dinamiği olarak eğlenceye, boş zamana ve yaşam tarzına göre düzenlenmiş, kapalı çarşıları, alış-veriş merkezlerini ve eğlence parklarını içeren kent alanları inşa edilmektedir.
- Melezlik, katı sınırların ve sınıflandırmaların yerini almaya başlamıştır.

Bauman (1991: 10-14) postmoderniteyi moderniteye bir tepki, bir eleştiri olarak ele almaktadır: Modernite denetleme ve sınıflandırma düşüncesine takılı ve ulaşılmaz bir düzen rüyasının (foci imaginarii) peşinde koşmuştur. Mutlak gerçeklik, saf sanat ve onun saflığında bir beşeriyet, düzen, kesinlik, uyum ve tarihin sonu ve benzeri ideallerle tıpkı bütün ufuklar gibi ulaşılamaz değerlerin peşinden koşmuştur.

Bu çabanın sonucunda kurumlar, yasalar ve ahlaki kodlar yoluyla düzen oluşturmaya çabalayan bir toplum ortaya çıkmıştır. Doğruluk, adalet ve akıl için evrensel olarak uygulanabilir standartlar belirlenmiştir. Görecelilik, belirsizlik ve muğlaklık bastırılmaya çalışılmıştır. Böylece modernite sınıflandırmalar yoluyla ikili karşıtlıklar da üretmiştir. Bu anlayış, ötekinin yani ikiliğin pozitif tarafıyla uyumun, iktidara ve denetime bağımlı olmak zorunda olanın tanımlanmasına yol açmıştır. Kaçınılmaz olarak baskı hiyerarşileri kurmuş ve onları meşrulaştırmıştır. Modernitenin düzenleyici ilkelerinin çatlakları arasında kalan sosyal gruplar asimilasyon siyasalarına ya da zulme maruz bırakılmıştır. Postmodernizm ise genel olarak parçalılığı, farklılığı ve yerel olanı anlama ve ona karşı duyarlı olma çabalarının daha az zararlı ve daha verimli olacağı iddiasıyla ortaya çıkmıştır (Smith, 2007: 314). Bu toplum eleştirisinin odağını hiç şüphesiz kamu yönetimi siyasaları ve bürokratik rasyonalizm oluşturmuştur.

Denilebilir ki, kamu yönetimi disiplini açısından postmodernite en geniş bağlamda pozitivist yöntem bilimin, sosyal bilimlerdeki nesnel mantığın anti tezidir (Bertens, 1995). Rasyonalizmin eleştirisi kapsamında karşımıza çıkan modernist kamu yönetimi disiplininin kuramsal anlatıları, entegre ettikleri rasyonalite anlayışları, moderniteye bağlı teknik usullük kavramsalının eleştirisi dahilinde ve disiplinin kendi kimlik krizi tabanında bir çok kere eleştiriye tabii tutulmuştur. Postmodernizm bir bakıma yönetsel anlamda eleştirel bir yansıma getirmeyi başarmıştır. Postmodern kuramcılar

rasyonalizm, pozitivizm, meta-söylemler ve yönetim olgusunun merkeziyetçiliği bakımından oldukça eleştirel bir tavır geliştirmiş ve bu bağlamda rasyonalizm karşıtları gelenekçi karşıtı bir tavır takınmışlardır.

Tam olarak rasyonalizm kavramına karşı tutarlı bir yaklaşım geliştirememelerine karşın, yönetsel ve bürokratik gücün olumsuzlanması bakımından rasyonalizm eleştirisi postmodern kamu yönetimi kuramcılarının en başat üstünlükleri olmuştur. Ussallık karşıtı yaklaşımların merkezi olarak post modernist kuramcılar geleneksel kamu yönetimi kavramlarını yeniden inşadan çok yapı çözüm, çoğulculuk, fark, parçalanma, güç ilişkileri ve öz-dönüştürülük gibi kavramları yazında tartışmaya başlamışlardır (Jun, 2006; Farmer, 1995).

Postmodern kuramcılara göre modernist paradigmanın en temel başarısızlığı 18. Yüzyılda Kant gibi felsefecilerin formüle ettikleri Aydınlanma felsefesinin objektif bir bilim, evrensel ahlak ve hukuk ile özerk bir sanat projesini kurumsallaştırma iddialarının gerçekleşmemesi ve bu iddiaların daha da sorun hale gelmesidir (Geras, 1999). Bu bağlamda modernite, insan davranışını ve sosyal ilişkileri düzenlemeleri anlamadaki nedenselliği ortaya koymadaki pozitivist epistemoloji ile birebir ilintilidir. Modernist paradigma ussallık-merkezli daha insani bir toplum ortaya çıkarma gayretindedir (Heller ve Féhrer, 2005). Postmodern teorisyenler ise verili çerçevede kariyer, bürokratik ve bireysel sorumluluk, hümanizm, eşitçilik, değerlendirmeci ölçütler, tarafsız prosedürler, rasyonalite ve resmi kurallar gibi modernite öncelikleri ile ilgilenmemektedir (Jun, 2006).

Postmodern kamu yönetimi kuramlarının temel uğraşları metin analizine dayalı olarak yapı çözüm ve yorumlama etkinliklerinde odaklanmaktadır. Burada metinsellik kavramı yazın kavramının ötesine geçmekte ve bütün bir dünya (daha dar ama üzerine odaklanılmış olarak kültürel pratikler) bir metin olarak değerlendirilebilmektedir. İnsan pratikleri ve değerlendirmeleri de semantik yapılar şeklinde ele alınabilmektedir (White, 1992b). Başka bir deyişle metinsellik dar manadaki yazılı anlamlandırma tekniklerinden geniş olarak ele alınmakta ve kendi semantik değerini üreten ya da taşıyan bütün kültürel yapılara ve edimlere, biçimsel kodlara (örneğin hukuk kodları) ve kültürel ürünlere (roman, resim, fotoğraf, sinema filmi vbg.) gönderme yapmaktadır.

Bu bağlamda yapı çözüm bir metnin kendi terimleri içinde ve içindeki alt metinleri ortaya çıkarılması amacıyla yapılan eleştirel bir yorumlama faaliyetidir (Jun, 2006; Kass and Catron, 1990). Derrida, metinlerin nihai anlamları üretmeyeceğini ve alternatif anlamları kapatamayacağını öne sürer. Dilin kaygan ve kaçınılmaz anlam fazlalığı yüzünden metinler daima yazarlarının söylediklerinden daha fazlasını içerirler (Smith, 2007: 180). Bu mantıktan hareketle yüzeyle görünen ayıklanarak, yapısal tutarsızlıklar ortaya dökülerek metinlerin yapısal kurgusu parçalanır ve arka plandaki gizli ideolojik suç ortaklıkları deşifre edilir (Jun,2006).

Böylece nihai bir anlamlandırma ve değerlendirmeye gitmeden, daha başka bir ifade ile genel geçer yargılar oluşturmak yoluna gitmeden, metnin içindeki alt metinleri daha üst seviyelerde anlamlandırma ve metinlere dinamizm kazandırma imkânı bulunmaktadır (White, 1992a). Postmodernizmin bir unsuru olarak yapı çözüm, modernist kamu yönetimi metin ve pratiklerindeki fonksiyonel iddialarına ve anlatılara alternatif versiyonlar sunabilmektedir (White ve McSwain, 1990, Mcswite,1997). Bu kapsamda, kamu yönetimi yazınında katılımcılar olarak gerek yöneticiler gerek yurttaşlar olsun yapı çözümlenelerde daha aktif roller üstlenebilmektedir (Jun, 2006).

Postmodern kamu yönetimi yazınının en önemli katkıları insan deneyiminin farklılığı ve çeşitliliği tabanında vurguladıkları çoğulculuk ve çeşitlilik olgularıdır (Kass ve Catron, 1990; Mcswite,1997). Bu çerçeve dâhilinde postmodern kuramcılar yönetim süreçlerinin anlaşmazlıkları, çoğulculuk, farklılık, çeşitlilik, adem-i merkeziyetçilik ve özerklik gibi sorunsallarla uğraşabilmek için parçalı ve ayrılmış olması gerektiğinin üzerinde durmuşlardır (Jun, 2006).

Postmodern kamu yönetimi literatürü ne kadar modernist kamu yönetimi yaklaşımlarına geniş kapsamlı eleştiriler getirirse bile eleştirmiş oldukları sosyal düzen, otorite ilişkileri verimlilik, üretkenlik, siyasa tasarımları, örgütsel değişim, sorun çözümü gibi pozitivist ve işlevselci kavramların yerine yapılandırıcı alternatifler koyamamıştır (Jun, 2006; Pateman, 2001). Bu bağlamda böylesine düşünüm (refleksivite) ve eleştirel bir sorgulamanın kurumların dönüşümü için çeşitli olasılıkların ortaya çıkışında başlangıç noktası olması olgusunun altı çizilmektedir (Farmer, 1995). Postmodern kamu yönetimi yazını kuramcılar için, otorite ilişkileri, rasyonalite, yönetim karşıtlığı ve merkezi modernite projeleri eleştirilirken sorunsal bir kendi kendine şuurlanma ironisi haline gelmektedir (Farmer, 1996).

Genel bir değerlendirilme yapılması gerekirse, post modernizme dair tartışmaların birçoğu dönemeleştirme tartışmalarına dönüştüğünü gözlemlemekteyiz. Bu bağlamda post modernizm bir dönemin sonunu, yeni ve cesur bir dönem ve bağlı gerçeklikleri vurgulamaktadır. ‘Dönemeleştirici’ tartışmaların çoğu, kamu yönetiminin yeni bir evre olan post modern dönemde çevresel faktörlerle olan etkileşimini yeniden kurgulamakta, etkileşim yollarını ve kanallarını yeniden tahayyül etmektedir. Postmodern kamu yönetimi yazınında ikinci olarak karşımıza çıkan yaklaşım modernist epistemeye ve metodolojiye karşı çıkan ve böylece modern kimliği total bir şekilde reddeden yazından beslenen ‘olumsuzlayıcı’ yaklaşımlardır. Okçu’ya (2010,97-123) göre “*olumsuzlayıcı yaklaşım esas itibarıyla postmodernizmin Kıta Avrupa’sı felsefecilerinin etkisiyle yapı-bozumcu bir çaba ve/veya modernitenin baskıcı söylemlerine karşı geliştirilen bir muhalefet projesi olarak görmektedir.*” Bu bağlamda Okçu (2010: 121) kamu yönetimindeki post modernizm tartışmaları kapsamında şunları gözlemlemektedir:

“... eğer postmodernizmi -onun dönemsel boyutuna vurgu yapanların ifade ettiği gibi- yeni bir sosyal yaşam kalıbı olduğuna vurgu yaparak tanımlamak olanaklı ve anlamlıysa, kamu yönetiminin de bu değişimden etkilenmemesi yahut buna kayıtsız kalması düşünülemez. Elbette, soruna böyle bakıldığında; sosyal yaşamdaki değişimin nasıl

betimlenebileceği, bu değişimin alanı ve yönü üzerine ciddi tartışmalar söz konusu olacaktır. Fakat ilk yaklaşımdan farklı olarak, postmodernizmi -onu 'olumsuzlayıcı' boyutunu ön plana çıkararak tanımlamaya çalışanların belirttiği gibi- bilginin yeni durumunu dikkate almadan tanımlamak olanaksızsa, bu kez tartışma, bilgideki bu değişimin kamu yönetiminde nasıl anlaşılması ve araştırılması gerektiği üzerinde yoğunlaşacaktır.”

3. İLETİŞİMSSEL YETKİNLİKLERİ ARTIRMANIN BİR YOLU VE ETKİN BİR SONUCU OLARAK SİYASA YAPIM SÜRECİ

Modern kamu yönetimi yazını kamusal politika yapım olgusunu “süreçsellik perspektifi” dahilinde değerlendirmektedir. Bu perspektifte, siyasa yapım süreci siyasa formülasyonu, siyasa tasarımı, siyasa uygulama ve siyasa değerlendirme gibi aşamalardan oluşmaktadır (Fischer, 2009; deLeon, 1988; deLeon, 1992). Modern bir tavırla, kamu yönetimi yazını kamusal politika oluşturma ve uygulama süreçlerini siyasal kurumların egemenliğinde değerlendirmiş ve ilintili analizlere tabii tutmuştur. Epistemolojik bakımdan, modernist anlamda kamusal politika yapımı rasyonel bir karar alma modeli üzerine temellendirilmiştir. Başka bir ifadeyle, modernist siyasa kuramlarına göre tamamen niceliksel bir analiz tabanında şekillendirilen, olgu ve değer arasında mutlak bir ayrıma giden, geçerlilik ve genellenebilirliği azamileştirilmiş bir uğraşı sonucu siyasa yapımı gerçekleştirilmektedir (Fischer, 2009). Fischer’e (2007) göre siyasa çalışmalarının kaderi rasyonel bir karar alma modeline indirgenmekle birlikte kendi içerisinde her siyasa yapım süreci birer ussal projeye dönüşmektedir. Bu bağlamda, modernist kamu yönetimi yazını, siyasa yapım süreçlerini metodolojik bakımdan neopozitivist bir yaklaşım doğrultusunda tanımlamaktadır.

Neopozitivist tavır Dye’a göre çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunların arasında başta, ortaya konulan analizlerdeki kurumsal baskınlık sorunudur. Kurumsal baskın analizler devletin ya da hükümetin gücünün her türlü sorununu kurumsal tabanda tanımlamakta ve sorunun çözümü açısından devletin ya da hükümetin sınırlarını fazlasıyla idrak edememektedir. İkinci olarak, kamusal politikaya dair meseleler sadece teknokratik bir sorun olarak ele alınmaktadır. Böyle bir yaklaşımın, farklı siyasi bağlamlardaki çok çeşitli siyasa problemlerine uygulanabilecek, genelleştirilebilir bilgiler ve sınanabilir çözümler geliştirebileceği ileri sürülmüştür (Fischer,2007). Üçüncü önemli bir sorun ise siyasa yapım sürecinde sorunun ne olduğu hakkında genel geçer bir odaya bulunmamaktadır ve sonuç olarak yöneticilerin öznel ve ideolojik tercihleri kamu siyalarının yapımı ve uygulama süreçlerini şekillendirmektedir. Bu bakımdan neopozitivist tavır yöneticiler ve yurttaşlar arasında iki ayrı evreni ortaya koymakta ve ‘katılım ve müzakere’ gibi kavramlara özsel anlamda fazla önem vermemektedir. II. Dünya Savaşı sonrası siyasa yapımında katılım süreçleri, genel anlamda resmi katılım süreçlerinin tasarlanması ve geliştirilmesi üzerine kuruluydu (Fischer, 2007). Kurumsal bir katılımçılık tabanında önerilen resmi katılım mekanizmaları Anglo-Sakson dünyasında gerek eyalet düzeyinde gerek federal düzeyde hayata geçirildi. Fakat liberal demokratik sistemlerdeki Habermas’ın (1985) da işaret ettiği anlamda deneyimlenen meşruiyet krizi içinde söz konusu süreçler her zaman bir tartışmalı olmuştur.²

Fischer’a (2007,23) göre modernist kamu politikası yazınındaki neopozitivist tavır demokratik süreçler ve katılım bakımından önemli sorunlar arz etmektedir:

“Böylesine neopozitivist bir epistemolojik temel ne yazık ki siyasa yapım süreçlerinde demokratik süreçleri tam olarak içselleştirememektedir. Özellikle, müzakere ve katılım nosyonları bakımından, teknokratik siyasa analizi bu kavramların sağlıklı bir politika programlaması için gerekliliğinin altını çizmiş olsa bile, yaklaşımın deneysel ve neopozitivist bir usul kullanmasından dolayı müzakere ve katılım kavramlarını olanaklı kılma bir yana dursun, ilgili kavramların zayıflamasına ve hatta sindirilmesine neden olmuştur.”

Verili çerçeve dâhilinde, neopozitivist yaklaşımlar siyasa yapımı ve süreçlerinin gelişmesi bakımından oldukça sorunludur. Demir’in (2011: 2) de ifade ettiği gibi,

“Neopozitivist ve ampirik görüş, siyasa analizinin kamusal müzakerelerde siyasa tartışmalarının kalitesini artırmasını engellemiştir. İşte münakaşa ve tartışmayı savunan görüşlerin güçlenmesi, siyasa analizinin işlevinin tekrar canlanması ve güç kazanmasına yönelik bir çabanın sonucudur. Böylece hem problemin doğasının anlaşılması, hem de (kamu politikasının önemli boyutları arasında yer alan) siyasa analizi ve tavsiye verme için yeni ve daha etkili yöntemlerin bulunması mümkün olmuştur. Etkileşim, hatta çatışma sonucunda “bilgi” ortaya çıktığına inanan alternatif bir epistemolojik yaklaşıma dayanan bu görüşler, ampirik ve normatif araştırmaları müzakereci bir çerçevede bir araya getirmektedir. Bu görüşler aynı zamanda, gerçek dünyada siyasa yapımcıların belirli bir problemi incelerken neler yaptıklarının daha iyi betimlenmesini sağlamaktadırlar.”

Postmodernizm kamu yönetimi yazını 1970’lerle birlikte tedricen etkilemeye başlamıştır ve bu kapsamda kamu politikası yazını temellerindeki neopozitivist ve post pozitivist kökenler ciddi anlamda sorgulanmaya başlanmıştır(Fischer, 1987;

² Demir (2011, 1) Schmuely ve Plaut’dan faydalanarak ilgili uygulamalar hakkında şöyle bir aktarmada bulunmaktadır. “Bu süreçler kurallara dayalı ve açık duruşmalar, vatandaş komisyonları, “mavi kurdele” komiteleri, düşünce anketleri, odak grupları gibi çeşitli gereçlerle yürütülmüştür. Bu dönemde ABD’de gerek federal gerekse eyalet düzeyinde katılım süreçleriyle ilgili yasalar çıkarılmıştır, aynı zamanda İngiltere’de de çeşitli kent ve kasaba yasaları (town and country acts) yürürlüğe girmiş ve yerel düzeyde benzer bir süreç yaşanmıştır.”

Fischer, 1993). Siyasa kuramı yazını Habermas'ın (1985) aydınlanmanın ideallerine inanan ama moderniteye ciddi anlamda eleştirileri yöneltmeyi ihmal etmeyen iletişimsel ussallık yaklaşımını analizlerine transfer etmeye gayret etmiştir (Danziger, 1995, Dryzek 1982; Dryzek 1990). Bu bağlamda siyasa analizlerinde görülen araçsal ussallığın özsel ussallığa nasıl ket vurduğu çalışmaların esas odağı olmuş ve siyasa yapımında Habermasçı anlamda nasıl bir 'iletişimsel ussallık' geliştirilebileceği tartışma noktası olmuştur

Foucaultcu perspektifler de (Rabinow,1984) post modern yazının çalışmalarında kullandığı bir çerçeve olmuştur. Bu bağlamda siyasa süreçleri yönetsel bir teknolojinin parçası olarak söylemler ve iktidar ilişkilerinde değerlendirilmiştir. Diğer bir ifadeyle siyasalar bir argüman (dayanaklandırma) zanaatı olarak deliller ve ispatlar kullanılarak savunma ve açıklamaya çalışma sürecine girilmiştir. (Danziger, 1995). Majone'un (1989) vurgusuna göre, siyasa uzmanın temel işlevi, siyasa dair argümentasyon sürecinin geliştirilmesi ve ortak senteze ulaşılmasıdır. Hawkesworth (1988: 191), aynı perspektifte, siyasa yazınının temel görevinin siyasa dair sorunlarını çok boyutlu bir şekilde değerlendirilmesi olduğunu savunmaktadır ve özne olarak siyasa yapan analizcinin siyasa tartışmalarındaki çeşitli ussallaştırmaları sorunsallaştırması gerektiği olgusunun altını çizmektedir. Bu çerçevede, siyasa yapan ve uygulayan kişiler siyasa dair değişik dayanaklandırmaların zayıf ve güçlü yanlarını saptayacak ve alternatif siyasa çözüm önerilerini tasnif edecektir. Siyasa uzmanı olan özne kişi, her ne kadar post modern çerçeveler eleştiriye tabii tutsa da, böylesine bir misyon için normatif ve ampirik araçlara gereksinim duyacaktır. (Fischer, 2007) Diğer postmodern çerçeveler ise siyasa oluşum ve uygulama süreçlerini söylem süreçleri olarak tanımlamaktadır. Klasik anlamdaki siyasa formülasyon süreci program verifikasyonu olarak teknik analitik söylem altında değerlendirilirken, siyasa uygulama süreci durumsal validasyon süreci olarak bağlamsal söylem kapsamında, siyasa uygulama sonrası süreçler sistem söylemi ve ideolojik söylem çerçevesinde irdelenmektedir. Güzel bir yaşamı yaratacak siyasa oluşturmada, programsal verimlilik etrafında sorunlardan, uygulanacak eylemin ve sosyal sistemin durumsallığına uzanan geniş bir yelpazede uzanan değişik düzeydeki söylemler eksiksiz bir siyasa yargısını oluşturacak kapasiteye sahip olacaktır (Fischer,2007).

Postmodern siyasa analizi kapsamında, toplumsal faillerin siyasal kültürden ve egemen siyasal söylem biçimlerinden nasıl etkilendikleri, dönüşlü olarak siyasa oluşturma ve uygulama yaklaşımlarına nasıl katılacakları sorusu önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda belli bir topluma özgü siyasal kültürün taşıyıcıları olarak etkin faillerin siyasal kimlik, sembol ve anlamları yapılandırma pratiklerinin tipleştirilmesi üzerine bir çözümleme yapılacaktır.

4. SİYASA YAPIM SÜRECİNİN İLETİŞİMSEL MOTİFLERİ, MODELLEME VE ÇÖZÜMLEME

Siyaset giderek sınıflar ya da ekonomik zenginliklerin dağılımı değil daha fazla biçimde sembolik imgeler, kimlikler, çoğul siyasal anlamlar ve etik görüşler üzerine inşa edilmektedir. Başka bir deyişle siyasal edimler düzen, gelişme, evrensel rasyonalite gibi moderniteyi çerçeveleyen terimlerin nüfuz alanından daha fazla biçimde çoğulculuk, farklılıkların ifade edilebilirliği, melez kimliklerin ve konumların tanınması, parçalı toplumsal iktidar/muhalefet biçimlerinin kendilerine yaşam alanları açması gibi postmodern varsayımların nüfuz alanına kaymaktadır. Bu ekseninde siyasal kültür de maddi kökler yerine yoğun olarak bir kültürel anlamlar ağına dayanmakta ve dolayısıyla siyasa yapım süreçleri siyasete ilişkin kültürel pratiklerin çözümlemelerine muhtaç hale gelmektedir.

Kültür, genetik sistemlerin organik işlemlerin örgütlenmesi için bir şablon sunması gibi sosyal organizasyonu ve psikolojik işlemleri mümkün kılan sembolik kalıpları ya da hazırlık planlarını (blueprints) sunan bir şeydir. İnsan hayatı dünyanın algılanması, anlaşılması, dünya hakkında yargıya varılması ve dünyanın manüplasyonu amacıyla kişi ötesi enformasyon kalıplarıyla örülmüştür. Bu dinsel, felsefi, estetik, bilimsel ve ideolojik kültür kalıpları insanın yaşamsal deneyimini yönlendiren programlardır (Geertz, 1973: 216). Siyasal kültür de toplumsal ve doğal insan deneyimlerinin çok sayıda çekişmeli, rekabet eden, parçalı ve yoğun yorumlarını, enformasyon kalıplarını içermektedir. Çoğul perspektifler, kaygan anlam kümelerine sahip karmaşık metinler sunmaktadır. Siyasal kültür, Clifford Geertz'in genel olarak kültür anlayışının odağını oluşturan bir ifadeyle "orada olan" nesnel bir şey değildir (Smith, 207: 272). Siyasal öznelerin eylemleriyle, yorumlarıyla sürekli ve aktif olarak kurulan, yeniden üretilen ve yaşanan, yaşamın bütün yönlerini kuşatan bir görüngüdür (*fenomendir*).

Siyasal kültür kimlik, sembol ve anlam motiflerinin belirlediği temsiller ve yorumlar olarak deneyimlenmektedir. Ancak siyasal kültürün kompozisyonu, toplumu oluşturan bütün sınıfların, çıkar gruplarının, kolektif kimliklerin uzlaşmış, ortak ve adil bir sunumu ya da temsili değildir. Siyasal kültürün herhangi bir dönemdeki egemen merkez değerler ile çatışan çevresel değerlerden oluşan giriş bir kozmolojisi bulunmaktadır. Egemen anlayış kendi perspektif ve metinlerini siyasal kültür ağının merkezine referans olarak yerleştirme ve sabitleme çabasında iken beğeni, sınıf, statü gibi farklılıklar anlamın vurgu farklılıklarını ve çevreden merkeze yönelen çoğul itiraz kümelerini üretmektedir. Dolayısıyla siyasa yapım sürecinin akışı önemli ölçüde egemen ve muhalif kültürel kodların çarpıştığı bir oyun alanından geçmektedir. Bu süreç içinde kimlikler, semboller ve anlamlar siyasa yapım sürecinin ana iletişimsel motifleri haline gelmektedir:

4.1 Kimlikler

Kimlik, öznenin kendisi hakkındaki imgelemidir (Türkoğlu, 2010: 213). İnsanın anlam ve tecrübe kaynağıdır (Castells, 2008: 12). Kimlik, kendini anlama veya yaşamına değer katma gereksinimindeki öznenin, varoluşuna ve dâhil olduğu topluluğa attığı sembolik anlam yapılarını, söylemleri, değerleri içermektedir. Kimliklerin inşası belli bir topluluk

dayanışmasını gerektirir ve bu topluluk içinde kimlik taşıyıcıları veya inşacıları olarak semboller ve anlamlar failer arasında sürekli ve dinamik olarak etkileşimde bulunur.

Bireysel ve kolektif kimlikler özneye, gruplara, topluluklara, hatta bütün bir topluma ontolojik düzeyde ve doğal biçimde bağlı olan değil, öznel veya toplumsal deneyimler aracılığıyla inşa edilen şeylerdir. Manuel Castells'e göre (2008: 13, 14), baskın, egemen kurumlardan kaynaklanılabilecekler de yalnızca toplumsal failer onları içselleştirdiklerinde, kendi anlamlarını bu içselleştirme etrafında örgütlediklerinde kimlik haline gelmektedirler. Toplumsal roller ile ilişkili olmakla birlikte kimlikler içerdikleri özine ve bireyleşme süreçleri bakımından rollerden daha güçlü biçimde anlam yönelimlidirler. Kimliklerin anlamı örgütlenme ve aynı zamanda anlam aracılığıyla kurulma gibi temel bir karakteri bulunmaktadır. Bireyler, gruplar veya toplumlar kimliklerinin inşasında tarihten, coğrafyadan, biyolojiden, üretken ve üretmeye yönelik kurumlardan, kolektif hafızadan, kişisel fantezilerden, iktidar aygıtlarından ve dinsel vahiylerden malzemeler kullanmaktadır. Bütün bu malzemeyi, içinde buldukları toplumsal yapıya, uzam/zaman çerçevesinden kaynaklanan toplumsal koşullara ve kültürel projelere göre işlemekte, bütün bu malzemenin anlamını yeniden düzenlemektedirler.

Belli bir kimliğe sahip çıkan bireyler, gruplar veya topluluklar kendilerinin diğerlerinden farklılıklarını vurgulamaya çalışırlar. Kimlik kendilerinden farklı olanlarla yaptıkları çeşitli kuramsal mücadelelerin "ikinci-el imgesi" durumundadır. Bu durumda "Ben kimim?" sorusu ile "Öteki kim?" sorusu eşzamanlı işlemektedir. Gündelik deneyimler kimlik imgesinin oluşmasını sağlamaktadır. Ama çoğu zaman insanlar sıradan hallerinin dışına çıkmak için hayali/imesel kimlikler inşa etmektedir. Ötekinin kimliği ile ilgili düşünceleri de zaten onların sergilediklerinden çok kendisinin onlar hakkındaki imgelerinden oluşmaktadır. Böylece her kimlik imgesinde en az bir çift yönlülük vardır: Kimlikleri "Ben ve Ötekiler" (kolektif manada "Biz ve Ötekiler") arasındaki ilişkiler belirlemektedir. "ben"i veya "biz"i anlatmaya uygun olduğu varsayılan imge ile başkaları tarafından görüldüğü varsayılan imge arasındaki çatışma sahipleri için yoğun bir harekete geçirici, motive edici güce sahiptir (Türkoğlu, 2010: 212-214). Kimliklerin kurgulandığı bu temel dualite iktidar-toplumsal muhalefet-siyasa yapım süreçlerinde de yaşamsaldır. İktidarın ve toplumsal muhalefetin çeşitli unsurlarının her biri normal olanı tanımlama eğilimi içinde siyasa yapım sürecini kendi kimliklerini onaylama/meşrulaştırma çabasının aracı olarak kullanırlar. Nitekim anlam yönelimli sembolik eylemleri baz alan mikro sosyolojinin de faileri, edilgen öznel olarak konumlandırılan sosyal yapıların sosyolojisinin de aynı durumu benzer ama farklı perspektiflerden betimlemeye çalıştığı görülmektedir.

Örneğin Erving Goffman'ın mikro sosyolojisinden bakıldığında toplumsal kurumlar (örneğin akıl hastaneleri, hapishaneler vs.) ve değişik otorite biçimleri, özneyi toplumsal düzen taleplerine uygun bir nesneye kodlanmaya çalışmaktadır. Buna karşın özne, belli bağlamlara göre belli rolleri oynayarak günlük yaşam içinde benliğinin özerkliğini ve saygınlığını sürdürmeye çabalamaktadır. Goffman'ın dramaturjik modelinde de sahne önü ve arkası performanslar sergileyen aktörlerin izlenim denetimi teknikleri benzer biçimde benliğin sürdürülmesi arzusunun ima etmektedir. Bu bakış açısı, bir taraftan benliklerin sunulma biçimlerini, aktörlerin kendilerine ve aidiyetlerine (takım çalışması örneği) attıkları kimlikleri sürekli doğrulama arzusuyla akıp geçen günlük etkileşimlerine dikkat çekerken diğer taraftan ayrıksı roller bahsinde bilgi denetiminin (dramaturjik sunum içinde kimi gerçeklerin vurgulanıp kimi gerçeklerin bastırılmasına, yıkıcı bilginin izleyici karşısında saklanmasına dayanan çözümlenmeler) önemine vurgu yapmaktadır. (Goffman, 1956: 10-47, 87; Smith, 2007: 90-91). Goffman'ın bilgi ve izlenim denetimi aracılığıyla aktörlerin karşılıklı etkileşimlerinden türeyen toplumsal düzen nosyonunun karşısında benlikleri ve kimlikleri inşa etmede toplumsal yapıların önemine vurgu yapan makro yaklaşımlar bulunmaktadır.

Örneğin Foucault'nun bilgi iktidar yapılarını önceleyen post-yapısal yaklaşımından bakıldığında toplumsal muhalefetin herhangi bir türü aslında alternatif bir iktidar, dolayısıyla toplumsal düzen inşa edicisi olma iddiasını ima etmektedir. Bu açıdan ele alındığında toplumsal muhalefet kendi gerçeklik bilgisini ve böylece toplumsal normalini tanımlama suretiyle karşı iktidar odaklarının anormalitelerini betimlemeye, inşa etmeye çalışacaktır. Şöyle ki: Foucault'ya göre bilgi ve iktidar arasında sıkı bir ilişki vardır. Neyin gerçekliğe dair geçerli bilgi olduğunu iktidar öbekleri belirlemektedir. Böylece Foucault'un disipliner iktidar olarak adlandırdığı günümüzün güç olgusu -panoptikon ve benzeri yönetsel gözetleme teknolojilerinin de yardımıyla- sürekli bir düzenleme ve denetleme işleyişi içinde toplumun her alanına, hatta sıradan yaşam alanlarının en ücra köşelerine bile yayılmaktadır. Bedenler üzerinde somutlaşarak pratik düzeyde günlük eylemleri ve davranışları etkilemektedir. Bireysel, yerel ve kurumsal düzeylerde işleyerek popülasyon üzerinde genişleyen bir ağ boyunca dağılmaktadır. Benlikler, kimlikler bu ağ etrafında yayılan disipliner iktidar aracılığıyla birbirine bağlanmaktadır. Ne var ki, iktidar çok parçalıdır. Aslında farklı bağlamlarda çoklu uygulamaları olan ve çoğunlukla bir sistemin yekpare bir parçası olmak yerine birbiriyle çatışma içinde bulunabilecek iktidar parçaları sözkonusudur (Foucault, 2003: 37-54; Smith, 2007: 172-175).

Hangi temel yaklaşımdan yola çıkarsanız çıkın, çözümlenme bizi, siyasa yapım süreçlerine ilişkin çatışan söylemlerin önerdiği karşıt referans pozisyonları (normalin ve anormalin tanımına dair iktidar bilgisi veya günlük yaşamda benlikleri korumanın yolu olarak sergilenen çatışmalı roller gibi) arasında salınan, bireysel ve kolektif kimlikler inşa ederek kümelenmeler içeren ve siyasal söylem çatışmalarının kimlikler-anlamlar-semboller ile çerçeveslendiği bir siyasal duygu durum ekranına bağlanmaktadır. Bu olgu aşağıda siyasal kültür ekranına dair çözümlenmemizde genişçe ele alınacaktır.

4.2 Anlamlar

Anlam bir toplumsal aktörün eyleminin amacına getirdiği sembolik tanımdır. Zaman ve uzam içinde kendini koruyan asal bir kimlik etrafında örgütlenir (Castells, 2008: 13). Gerçeklik nosyonunun inşasında sembollerin aktif kullanımına dayanır.

Anlamdan söz edebilmek için birbirleriyle ilişkili bir semboller stoku içeren bir kültür paradigmasına gereksinim vardır. Bu paradigma anlamın “ne”liği açısından yaşamsaldır. Çünkü her bir sembolün anlamı, bu paradigmadaki diğer sembollerle ilişkisi tarafından belirlenmektedir. Paradigma değiştiğinde paradigmayı oluşturan birimlerin anlamları ve doğal olarak etrafında örgütlendiği kimliklere dair nosyonlar da değişmektedir. Dolayısıyla kolektif manada siyasal tutumların uzun dönemli evrimi önemli ölçüde bu değişime bağlıdır.

İktidar ve toplumsal muhalefet ilişkileri ekseninde anlamın üretimine ilişkin etkili yorumlardan biri Stuart Hall tarafından yapılmıştır. Hall (1994a: 72-75) yapısalcı çözümlenmelerden yola çıkarak anlamın toplumsal bir üretim, pratik olduğunu söylemektedir. Başka bir deyişle Hall’e göre anlam verili olmayıp üretilmiştir. Sembolleştirme anlamın üretilme yöntemidir. Bir anlamın düzenli olarak üretilmesi için bu anlama bir tür güvenilirlik, meşruluk ya da sorgulanmaksızın kabullenirlik sağlanması gerekmektedir. Bunun yolu ise alternatif anlam inşalarının marjinalleştirilmesinden, önemsizleştirilmesinden ya da meşruluklarından arındırılmalarından geçmektedir. Yeğlenen anlamlar silsilesinin kazandığı iktidar ve güvenilirlik karşısında aslında gerçekten düşünülmeyen ya da söylenmeyen belli açıklama türleri de vardır. Bu belli açıklama türleri -özellikle medyanın- uzlaşsalsal yaklaşımları seçme, diğerlerini dışlama ve uygun olanları eklemleme (birleşim) yöntemiyle marjinalize edilmektedir. Hall bu durumu “olayları belli bir yönde anlamlandırma iktidarı” olarak adlandırmaktadır. Bu çözümleme Foucault’nun iktidar ve bilgi analiziyle paralellikler arz etmektedir. Sözgelimi medya bu noktada bir yönetsel teknoloji niteliği kazanmaktadır. Dolayısıyla anlamlandırma iktidarının toplumda yansız bir güç olmadığı sonucunu çıkarmak mümkündür. Çekişmeli ve çatışmalı gündeme gerçek birer güç olarak katılan ve siyasa oluşturma süreçlerinin ne anlama geldiğine dair (siyasa gündemini okuma ve kod açma eylemleri bağlamında) sonuçları etkileyen iktidar ve toplumsal muhalefet türleri bu noktada önem kazanmaktadır.

4.3 Semboller

Semboller, ortak bir normlar veya teamüller dizisi sayesinde bir anlamı iletmede kullanılan belli türdeki göstergeler ya da eylemlerdir. Aralarında zorunlu bir bağlantı olsun ya da olmasın bir sembol başka bir şeyi temsil ettiği ve aynı zamanda bir semboller paradigmasındaki diğer sembollerle ilişkilere sahip olduğu için bir anlamı iletilebilmektedir. Pek çok durumda semboller aynı zamanda tarihsel bir önem ve bununla bağlantılı anlam ifade eden birçok yankıya, çağrışıma sahiptir. Örneğin Avrupa kültüründe haç sadece Hıristiyan inancının değil aynı zamanda bu kültürle alakalı kurumları, kimlikleri, gelenekleri ve değerleri de içermektedir (Edgar ve Sedgwick, 2007: 365). Semboller yükledikleri değerler açısından toplumca paylaşılan bir kültür haritası oluştururlar ki bu yukarıda vurguladığımız kültürel paradigmaya denk düşmektedir. Bu değerler ve paradigma failleri toplumsal eylemlere yönlendiren, kışkırtan çağrışımları taşımaktadır. Tarihin, düşüncelerin ve yaşantıların birleştirilmelerini sağlamaktadırlar (Zıllıoğlu, 2010: 103).

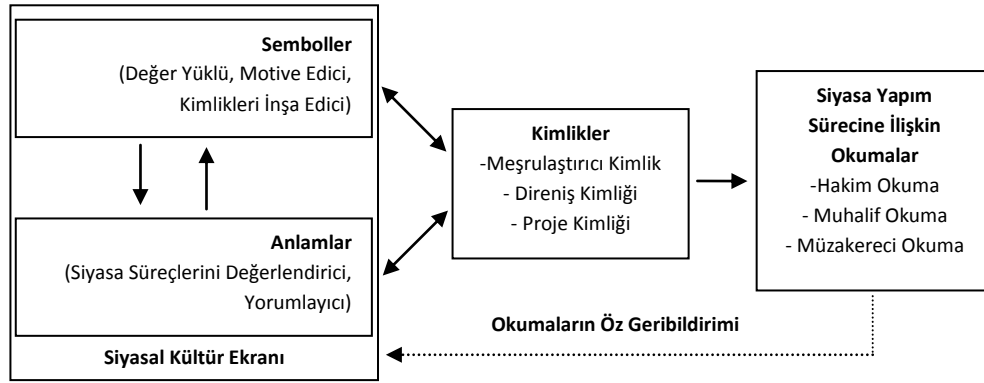
Bourdieu’ye (2006: 22) göre toplumsal uzam (*context*) içindeki konumlara bağlı olarak icra edilen pratikler, sahip olunan mallar, ifade edilen kanaatler arasındaki farklılıklar, algı kategorileri, görü ve ayırım ilkeleri aracılığıyla algılandıklarında sembolik farklılıklara dönüşmekte ve gerçek bir dil oluşturmaktadır. Farklı konumlarda, yani mallar, pratikler, özellikle de biçimlerle bağdaştırılan farklılıklar, her toplumda, sembolik sistemleri kuran farklılıklar biçiminde işlerlik göstermektedir. Tıpkı dilin sesbirimleri ya da bir mitoslar sistemini oluşturan ayırıcı çizgiler ve ayırıcı mesafeler gibi, yani ayırıcı göstergeler olarak işlev görmektedirler.

Bourdieu’nün analizinden sembolik farklılıkların toplumsal konum işaretçileri olarak kimliklerin kurulmasına çalıştıkları yorumunu çıkarmak mümkün görünmektedir. Çünkü toplumsal varlıklar, “*farklılık dahilinde ve onun aracılığı ile ... bir bağlantılar uzamında görece konumlar işgal ettiklerinden dolayı vardılar ve var kalırlar*” (Boudieu, 2006: 49). Ayrıca sembolik farklılıkların kimliklerin kurulmasına aracılık etme işlevi ile kolektif hafızanın inşası yoluyla toplumsal iletişime tarihsel bir boyut katma işlevi arasında da sıkı bir ilinti bulunmaktadır. Semboller kolektif hafızanın kimliklere transfer edilmesine ve bu yolla kimliklerin de tarihsel bir derinlik kazanmasına aracılık etmektedirler.

4.4 Modelleştirme ve Çözümleme

Bütün bu genel çerçeveyi, sembollerini, anlamları ve onları ilişkilendiren kültür ekranını kimliklerin oluşturucu malzemesi, aynı zamanda kimliklerden türeyen, dönüşen bir alan olduğu fikri ile sabitleyebiliriz. Konuyu siyasa yapım süreçlerine etki eden kimliklerin analizi olarak ele aldığımızda aşağıdaki şematik yapı bize yardımcı olacaktır:

Şekil 2. Siyasa Yapım Sürecinin İletişimsel Motifleri ve Bireysel Siyasal Kültür Ekranının Gelişimi

Şekil 2'nin sol tarafı kimlikler-semboller-anlamlar üçlüsü arasındaki etkileşimi temsil etmektedir. Sembollerden ve anlamlardan oluşan "siyasal kültür ekranı" kimliklerin referans aldığı bir aryaöre olarak çalışmaktadır. Bu art alan değer yüklü, belli bir siyasa tavrı geliştirmeye güdüleyen, siyasa süreçlerine yönelik bir yorumlar ve değerlendirmeler stoku barındıran konjonktürel bir paradigma sağlamakta ve siyasa yapım sürecine ilişkin gündem, söylem ve retorik oluşmasını, sunulmasını, temsilini ve yorumlarını belirlemektedir.

Siyasal kültür ekranı, siyasal öznenin bilişsel ve duygusal eğilimlerini, kimlik imgelemelerini anlamlı hale getiren bir başvuru alanıdır. Belli ideoloji ya da söylemler ile sterilize edilmiş, sadece belli türde siyasal ifade ve anlatı biçimlerine, siyasa sürecine dair bilgi nesnelere olanak veren bir olasılıklar ekranıdır. Siyasal kültürün anlamlar ağında kuluçkada duran semboller, mitler, kahramanlar, önyargılar, stereotipler gibi arketipleri içermektedir. Kaynağı farklı ve çelişen, mücadele eden temsillerin ve söylemlerin yapılaştırdığı bir alandır. Siyasal öznenin bu karmaşık dokulu kumaştan derleyebildikleri, içselleştirdiği kimliğinin ve onun siyasa yapım sürecine dair yorumlarının merkezini oluşturmaktadır.

Siyasal kültür ekranının rutinleri ve alışkanlıkları mümkün kılan bir kolaylaştırıcı ama aynı zamanda analitik değerlendirmeyi bloke eden bir sınırlayıcı olarak çalışma olasılığı yüksektir. Nitekim propaganda teknikleri içine ustaca yerleştirilen duygusal ve klişe sloganlar, siyasal kültürün bu konformist, kolaycı karakterinden yararlanmayı amaçlamaktadır. Slogan düzeyinde veya daha nadiren analitik ölçeklerde siyasal özne siyasal kültür ekranından sembolik kalıplar almakta ve yapboz ile bu kalıplardan siyasa yapım süreçlerine dair her bir olaya özgü tutumlar, retorik ve eylem planları geliştirmektedir.

Kolayca dönüştürülemeyen siyasal eğilimler ve alışkanlıklar, sürekli olarak siyasal öznenin siyasal kültür ekranının aynı anlam ağını kullanmasının zorunlu bir sonucudur. Dönüştürmek, başka bir deyişle siyasal kültür ekranının sunabileceği diğer seçeneklere yönelmek belirsizlik, güven yoksunluğu ve izolasyon kaygısı gibi nedenlerle çoğu durumda tercih edilen bir yol değildir. Özne, öz kimliğine içkin sembolik kalıpları yapboz ile kullanmayı daha konforlu bulacaktır. Böylece birçok durumda katı şartlanmalar ve bazen en uç durumda nefret muhalefeti, hakikat iddialarını içeren söylemler tarafından derinlemesine biçimlendirilecektir. Böyle bir siyasal kültür evreninde başka türden olasılıklara yer yoktur. Dolayısıyla öznel algılamaların çatışmacı siyasal kültür ile biçimlendirildiği toplumlarda siyasa yapım süreci gerilimlere mahkûmdur. Derin siyasal eğilimlerin dönüşmesi ancak yukarıda "anlamlar" başlığı altında vurguladığımız biçimde siyasal kültür paradigmasının değişimine bağlıdır.

Şekil 2'nin sağ tarafı Manuel Castells'in kimlik sınıflandırması ile Stuart Hall'un "kodlama/kod açma iletişim modeli"nin sentezine dayanmaktadır. Bu iki yaklaşım arasında temel bir benzerlik bulunmaktadır: Castells kimlikleri (1) Meşrulaştırıcı, (2) Direniş, (3) Proje Kimliği olarak kategorize ederken; Hall iktidar-toplumsal muhalefet bağlamında medya içeriğinin kod açma işleminin (1) Egemen, (2) Muhalif, (3) Müzakereci Okuma olarak sınıflandırmaktadır. Bu analizlerin tekrar yorumundan içselleştirilen kimliklerle siyasa yapım süreçlerine dair gündemi okuma biçimlerinin örtüştüğü izlenebilmektedir (Castells, 2008: 14-15; Hall, 1994b: 205-206; Türkoğlu, 2000: 29):

(1) Meşrulaştırıcı Kimlik - Egemen Okuma: Meşrulaştırıcı kimlik toplumun egemen kurumları tarafından, toplumsal failer karşısında egemenliklerini genişletmek ve akılcılaştırmak için inşa edilmektedir. Egemen okuma ise amaçlanmış ve hegemonik ideolojileri destekleyen kod açımdır. Medya içeriğinin okuyucusu metinde ortodoks, siyasal olarak tutucu bir mesaj elde etmektedir. Çoğu durumda bu mesaj ekonomik, siyasi, askeri veya entelektüel seçkinlerin bakış açısını yansıtmaktadır. Dolayısıyla siyasa gündemine ilişkin anlam yönelimli eylemlerin, meşrulaştırıcı kimlik ile egemen okuma arasındaki etkileşimin ürünü olduğunu görülmektedir.

(2) Direniş Kimliği - Muhalif Okuma: Direniş kimliği egemen olanın mantığı tarafından değersiz görülen ve/veya damgalanan konumlarda/koşullarda bulunan failer tarafından geliştirilmektedir. Toplumun yerleşik kurumlarına nüfuz eden ilkelerden farklı ya da bunlara karşı kendi ilkelerini (veya gerçeklik iddialarını) öne süren grupların kimliğidir. Bu kimlik siyasa gündemine ilişkin içeriğin egemen kodları fark ettiği iddiasındadır. Alternatif bir okumaya yapmaya ve

ortodoks eğilimleri reddetmeye çalışmaktadır. Ancak bu muhalefet tarzı Foucaultcu bir ifadeyle “bir başka bilgi iddiasıdır ve kendi içinde kendi iktidarını önermektedir”.

(3) Proje Kimliği - Müzakereci Okuma: Castells ve Hall’un üçüncü tipleştirmeleri arasında, ilk ikisi gibi doğrudan bir ilinti kurmak zor görünmektedir. Ancak şöyle bir yorum yapılabilir: Castells proje kimliğini kendilerine sunulan kültürel malzeme temelinde toplumdaki konumlarını yeniden tanımlayan, yeni bir kimlik inşa etmeye çalışan kimlik olarak betimlemektedir. Bu durumda müzakereci okuma, egemen kodların bazı kısımlarını kabul ederken diğer taraftan kod açımına (*decoding*) kendi gereksinimlerini ve algılarını yansıtan, bazı uyarlamalar yapan okumalar biçiminde olabilmektedir. Amaç, bütün bir toplumsal yapıyı yeniden değiştirme (örneğin radikal feminist hareket gibi) olabilir ya da egemen toplumsal yapıda kendi özgün kimliklerini doğrulama çabası içindeki alt kültürlerin okumaları biçiminde gerçekleşebilir. Başka bir deyişle müzakereci okuma, bazı kimlikler tarafından kapsamlı entelektüel bir muhalefet biçiminde yürürken, diğer bazıları tarafından da mutlak bir muhalefet çabası olmaktan ziyade farklılıklarıyla birlikte ana gövdeyle bütünleşme çabası biçiminde yürüyebilir. Özellikle egemen kitleye bir şekilde entegre olmaya rıza göstermiş azınlıkların, kendilerine yaygın yapılar içinde yer açmaya çalışan mezhep ve etnik grupların durumu bu açıdan değerlendirilebilir.

Siyasa yapım süreçlerine dahil olan kimlikler ve okuma biçimleri toplumsal ve tarihsel bağlamlar içinde değişikliğe uğramaktadırlar. Dolayısıyla siyasal süreçlere ilişkin sembolizasyon da dönüşlü olarak muğlak ve çok anlamlı yapılar sergilemektedir. Egemen iktidar yapıları sembollerin anlamını tümleşik, monolitik, evrensel bir anlatım ve yorum tarzı türetecek şekilde sınıflandırmaya çalışırken muhalif okumalar kendi toplumsal ve tarihsel bağlamları içinde alternatif sembolik yapılarla egemen anlamı parçalamaya ve egemen kodlamaların niyetlerini deşifre etme iddiasına girişmektedir. Kutuplaşmanın derecesi ölçüsünde bu ilişki içinde siyasa yapım sürecine dahil olan şeyler siyah ve beyaz kavramlarla görülmeye eğilimindedir. Kimlikler iyiler-kötüler kategorizasyonu içinde paketlenmektedir (Smith, 2007: 256, 263-264).

Bu noktada Bourdieu’nün (2006: 25), siyaset alanını (aynı zamanda farklı bir kategori olarak ele aldığı iktidar alanını -ve bu çalışma ekseninde siyasa yapım sürecine ilişkin gerilimleri) sembolik bir mücadele alanı olarak görmesi nosyonundan yararlanabiliriz: Bourdieu’ye göre bu mücadele özünde bir sınıflandırma mücadelesidir. Bu durum, bir toplumsal dünya görüşünü ya da daha açıkçası o toplumsal dünyayı hem algı hem de gerçek düzeyinde kurmanın bir biçimini ve o dünyayı farklı bölümlere ayırabilecek sınıfları kurmanın bir biçimini dayatmak için varılan bir noktadır.

Bu ekseninde siyasa yapım sürecini yönlendirmeye yönelik söylemler çatışmasının ön cephesinde olaylar kavranmaya, egemen ve muhalif söylemler tarafından öznel anlamların değişken ve değer yüklü zeminine yeniden bağlanmaya çalışılmaktadır. Bu süreç içerisinde siyasal figürler (siyasetçiler, kurumlar, medya ve kamuoyu, tarihsel kişilikler, sembolik nesne ve eylemler vs.) artık nesnel varlıklar değildir. Siyasal kültür ekranına kaydedilmiş ve işlevselleştirilmiş göstergelerdir. Daha sonraki çeşitli siyasa süreçlerine eşlik edecek başka gösterilerde yeniden sergilenmek üzere toplumun siyasal kültür envanterinde tutulan sembollere, anlam taşıyıcılara dönüştürülmüşlerdir. Artık okumanın tarzına bağlı olarak herhangi bir aynı siyasi figür zıt taraflarca destansı ve romantik bir kahraman ile şeytani bir motif olarak kolaylıkla sembolize edilebilmektedir.

5. SONUÇ

Kamu yönetimi ve bağlı siyasa inşa ve yapım süreçleri gelinen dönem bakımından radikal dönüşümlere maruz kalmaktadır. Kamu yönetimi disiplinine ve modernist siyasa teorisine 1980’li yıllarla peyderpey rehberlik yapmaya başlayan postmodern yaklaşımlar, modernist kamu yönetimi ve siyasa yapım paradigmasının sorunsal yapı taşlarını tartışmaya açmış ve disipline gerek epistemolojik gerekse ontolojik bakımdan alternatif açılımlar getirmiştir. Bu kapsamda siyasa yazınının son yirmi senede odaklandığı süreç, aslında devletin içinden geçmiş olduğu yeniden dönüşüm ve ilintili yeniden yapılanma evreleriyle girift bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Devletin içinden geçtiği bu süreçler devlet mekanizmalarını, bu çerçevede bizatihi kamu yönetimini ve kamusal siyasa yapımını, siyasa yapım süreçlerine bağlı etkileşimlerde rol alan faillerin dayandıkları kültürel art alanları kaçınılmaz olarak etkilemekte ve yeniden tanımlamaktadır. Bir erkler şebekesi olarak devlet, çevresi ile olan etkileşimini kimlikler ve ilgili kimliklerin söylemleri bazında yeniden anlamlandırmakta; siyasa yapım süreçleri ise bu bağlamda egemen ve muhalif söylemlerin mücadele alanı olmaktadır. Bilhassa, devletin evrensellik etkisini kavrayabilmek için bürokratik mikro kozmosunun özgül işleyişini anlamak gerekmektedir.

Bourdieu’nün (2006: 107-108) çarpıcı bir biçimde ifade ettiği gibi modern devletin evrensellik yönünde kanalize ettiği bir kültürel ve dilsel birleşme, egemen dil ve kültürün meşru olarak dayatılmasını ve tüm diğerlerinin saygınsızlığın kucağına atılmasını (yani ağızlar ve lehçeler olarak değersizleştirilmelerini) beraberinde getirmektedir: “*Böylelikle tikel bir dil ya da kültürün evrenselliğe adım atması, diğerlerini tikelliğe gönderme sonucunu doğurur. Dahası, bu yolla kurumlandırılan taleplerin evrenselleşmesi, bunları tatmin etme yöntemlerine erişimin evrenselleştirilmesiyle birlikte yürümediğinden dolayı hem evrensel olanın birkaç kişinin ya da zümrenin tekeline alınması hem de tüm diğerlerinin böylece bir anlamda yara alarak insanlıklarından yoksun bırakılması sonucunu doğurur*”.

Bu genel çerçevede, devlet ve bürokrasisi bir çeşit meşru ve egemen kimlik inşacıları olmaktadır. Siyasa yapım süreçlerine dâhil olan kimlikler ve okuma biçimleri toplumsal ve tarihsel bağlamlar içinde (devletin yeniden yapılanması tartışmaları kapsamında) değişikliğe uğrasa da devletin temelde modernist paradigmadaki öngörülen konumu aslında pek değişmemektedir.

Bu bağlamda, devletin kuruluşu, tüm uyruklarına içkin olan bir tür ortak aşkın tarihselliğin kurulmasıyla birlikte gerçekleşmektedir. Pratiklere dayattığı çerçeveleme, kuşatma aracılığıyla devlet, ortak algı ve düşünce biçimi ve kategorileri, toplumsal algılama, ahlak ya da bellek çerçeveleri, zihinsel yapılar, devletsel sınıflandırma biçimleri kurmakta ve aşılacaktır. Buradan hareketle, bireysel alışkanlık, eğilim ve yatkınlıkların bir tür dolaysız düzenlemesinin koşullarını yaratmaktadır (Bourdieu, 2006: 117). Bu durum iktidar mücadelesinin taraflarının kendi zihinsel yapılarını da üreten bir toplumsal düzenin yapılarına kanısal nitelikli itaatler üretmektedir.

Çalışmamızın şu ana kadar koymuş olduğu genel perspektif doğrultusunda kamu yönetimi yazınında gelecekte ortaya konulacak çalışmalarda odaklanılması gereken temel sorunsal, toplumsal kimlikleri, siyasal sembolleri ve anlamları çerçeveleyen bir siyasal kültür yaklaşımının kurgulanması yardımıyla, siyasa süreçler ve demokratikleşme arasında nasıl bir bağlantı kurulacağı sorudur. En genel anlamda disiplinler arası bir diyalog kurarak siyasa yapımı süreçlerinin iletişimsel akla tabii tutulması gerekmektedir. Böyle bir yaklaşım hem devlet bürokrasisine ve siyaset etme kültürüne yönelik eleştirel perspektifleri hem de bireysel özgürlüklere dair kaygıları tatmin etme yönünde daha kucaklayıcı bir demokrasi ve yönetim anlayışını çerçeveleyecektir.

KAYNAKÇA

- ANDERSON, P. (2000), *Postmodernitenin Kökenleri*, Çev. Elçin Gen, İletişim Yayınları, İstanbul.
- AUDI, R. (1998), *Epistemology: A Contemporary Introduction to the Theory of Knowledge*, Routledge, London.
- BAKER, K. M. (2001), *What's Left of Enlightenment?: A Postmodern Question*, Stanford University Press, Palo Alto.
- BARKER, Chris, (2005), *Cultural Studies: Theory and Practice*. Sage, London.
- BAUMAN, Zygmund, (1991), *Modernity and Ambivalence*, Polity Press, Cambridge.
- BERTENS, H. (1995), *The Idea of the Postmodern: A History*, Routledge, London.
- BEST, S. ve KELLNER, D. (1998) *Postmodern Teori: Eleştirel Soruşturmalar*, (Çev: Mehmet Küçük), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- BLACKBURN, S. (1994), *The Oxford Dictionary of Philosophy*, Oxford University Press, Oxford.
- BOGASON, Peter, (2001), "Postmodernism and American Public Administration in the 1990s", *Administration and Society*, 33(2), 165-193
- BOURDIEU, Pierre, (2006), *Pratik Nedenler*, Çev. Hülya Uğur Tanrıöver, Hil Yayınları, İstanbul.
- CASCARDI, A. J. (1999), *Consequences of Enlightenment*, Cambridge University Press, Port Chester.
- CASTELLS, Manuel, (2008), *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, İkinci Cilt: Kimliğin Gücü*, (Çev. Ebru Kılıç), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- DANZIGER, Marie (1995), "Policy Analysis Postmodernized: Some Political and Pedagogical Ramifications." *Policy Studies Journal*, 23: No. 3: 435-450.
- DEMİR, Fatih, (2011), "Kamu Politikası Oluşturma Sürecinde "Müzakere"nin Rolü ve Kamu Politikası Sürecinin Demokratikleştirilmesi", *Kamu Politikaları Teorisi*, Alican Batık (Ed.), Seçkin Yayınevi, Ankara.
- De LEON, Peter (1988), *Advice and Consent: The Development the Policy Sciences*, Russell Sage Foundation, New York.
- (1992), "The Democratization of the Policy Sciences.", *Public Administration Review*, 52 (March-April): 125-129.
- DRYZEK, John S (1982), "Policy Analysis as a Hermeneutic Activity", *Policy Sciences*. 14: 309-29.
- (1990), *Discursive Democracy: Politics, Policy, and Political Science*, Cambridge University Press: Cambridge.
- EDGAR, Andrew, Sedgwick, Peter, (2007), *Kültürel Kuramda Anahtar Kavramlar*, Çev. Mesut Karaşahan, Açılım Kitap, İstanbul.
- FARMER, David John, (1995). *The Language of Public Administration: Bureaucracy, Modernity, and Postmodernity*. Tuscaloosa: University of Alabama Press.
- (1996), "The Postmodern Turn and the Socratic Gadfly", *Administrative Theory and Praxis*, 1, 109-116.
- (Ed.). (1998). *Papers on the Art of Anti-Administration*. Burke, VA.: Chatelaine.
- Featherstone, Mike, (2007), *Consumer Culture and Postmodernism*, Second Edition, Sage Publications, London.
- FISCHER, Frank, (1980), *Politics, Values, and Public Policy: The Problem of Methodology*: Boulder: Colorado.
- (1990), *Technocracy and the Politics of Expertise*. Newbury Park: Sage.
- (1995), *Evaluating Public Policy*, Nelson-Hall Publisher, Chicago.
- (2003), *Framing Public Policy: Discursive Politics and Deliberative Practices*, Oxford, University Press Oxford.
- (2007) *Deliberative Policy Analysis as Practical Reason: In tegrating Emprirical and Normative Arguments*. Fischer, Frank, Gerald J. Miller and Mara S. Sidney. (ed) *Handbook of Public Policy Analysis*, CRC Press, NW.
- (2009) *Democracy and Expertise: Reorienting Public Inquiry* Oxford University Press, Oxford.

- FISCHER, Frank and John Forester. eds. (1993). *The Argumentative Turn in Policy Analysis and Planning*. Chapel Hill, NC: Duke University Press.
- FISCHER, Frank and John Forrester eds. (1987). *Confronting Values Policy Analysis: The Politics of Criteria*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- FOUCAULT, Michel, (2003), *Toplumu Savunmak Gerekir*, (Çev. Şehsuvar Aktaş), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- GERAS, N. (1999), *Enlightenment and Modernity*, Palgrave Publishers, NewYork.
- GERTH, H. H., and Mills, C. W (1946). *From Max Weber: Essays in Sociology*, Oxford University Press, New York.
- GEERTZ, Clifford, (1973), *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*, Basic Boks, Inc. USA.
- GIDDENS, Anthony, (1990), *the Consequences of Modernity*, Polity Press, Cambridge, UK.
- (1998), *Conversations with Anthony Giddens: Making Sense of Modernity*, Stanford University Press, Stanford, Calif.
- (2009), *Sociology (Sixth Edition)*. Polity, Cambridge .
- (2010), *Kapitalizm ve Modern Sosyal Teori*, (Çev. Ümit Tatlıcan), İletişim Yayınları, İstanbul.
- GOODSELL, Charles T., (1983), *The Case for Bureaucracy: A Public Administration Polemic*. Chatham House, Chatham, N.J.
- GOFFMAN, Erving, (1956), *The Presentation of Self in Everyday Life*, University of Edinburgh, Social Sciences Research Center, Monograph No: 2, George Square, Edinburgh.
- GRENZ, Stanley,(1996), *A primer on postmodernism*,Eerdmans, Michigan
- HABERMAS, Jürgen, (1985). *The Theory of Communicative Action* Voll,2 Polity Cambridge, MA.
- HABERMAS, Jurgen,(2001), *İletişimsel Eylem Kuramı* (Çev. M. Tüzel),, Kabalcı Yayınları, İstanbul
- HALL, Stuart, (1992) *Formations of Modernity*. Ed. Hall and Bram Gieben. Polity, Cambridge.
- , (1994a), "İdeolojinin Yeniden Keşfi: Medya Çalışmalarında Baskı Altında Tutulmanın Geri Dönüşü", *Medya, İktidar, İdeoloji*, (Derleyen ve Çeviren: Mehmet Küçük), Ark Yayınevi, Ankara.
- , (1994b), "Kültür, Medya ve İdeolojik Etki", *Medya, İktidar, İdeoloji*, (Derleyen ve Çeviren: Mehmet Küçük), Ark Yayınevi, Ankara.
- HARDT, MICHAEL, NEGRI, ANTONIO (2003), *İmparatorluk* (çev. Abdullah Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- HAWKESFORTH,M.E., (1988) *Theoretical Issues in Policy Analysis*, State University of New York Press, NY.
- HELLER, A. ve Fehrér, F, (1989) *The Postmodern Political Condition*, Columbia University Press, New York.
- JUN, Jong, S, (2006), *The social construction of public administration: interpretive and critical perspectives*, State University of New York, Albany.
- KAUFMAN, H (1981). "Fear of Bureaucracy: A Raging Pandemic", *PublicAdministration Review*. Vol. 41, no. 1 (January/February), pp. 1-9.
- KASS, H. D., and Catron, B. L. (Eds.) ,(1990). *Images and Identities in Public Administration*, Sage, Newbury Park, Calif.
- KENNINGTON, Richard, (2004), *On Modern Origins: Essays in Early Modern Philosophy*, (edited by Pamela Kraus and Frank Hunt), Lexington Books,Lanham, Md.
- LIEBERMAN, J. K (1970). *The Tyranny of the Experts*, Walker New York.
- LYOTARD, Jean François, (1984), *the Postmodern Condition: a Report On Knowledge*, Eng. Trans. Geoff Bennington and Brian Massumi, University of Minnesota Press, Minneapolis.
- MCSWITE, O. C (1997), *Legitimacy in Public Administration: A Discourse Analysis*, Sage, Thousand Oaks, Calif.
- NORIIS, Christopher (1995). "Modernism." in *The Oxford Companion to Philosophy*, (edited by Ted Honderich), 583. Oxford University Press,Oxford and New York.
- OKÇU, Murat (2003) "Postmodernizm ve Kamu Yönetimi", *Çağdaş Kamu Yönetimi I-Konular, Kuramlar, Kavramlar*, Nobel Yayınları, içinde, ss.97-123
- OSBORNE, Pete. (1992), "Modernity Is a Qualitative, Not a Chronological, Category: Notes on the Dialectics of Differential Historical Time"., in *Postmodernism and the Re-reading of Modernity*,(edited by Francis Barker, Peter Hulme, and Margaret Iversen. Essex Symposia, Literature, Politics, Theory.) Manchester University Press, Manchester.
- ÖZALP, Ahmet, (2009) ,‘ Modern Paradigmanın Krizi ve Devlet Üzerine Etkileri’ *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1,1,1-10
- PATEMAN, C (1970), *Participation and Democratic Theory*. Cambridge University Press, Cambridge.
- RICHARDSON, H. S (2002), *Democratic Autonomy: Public Reasoning about the Ends of Policy*, Oxford University Press, Oxford.
- ROSENAU, Pauline Marie (1992), *Post-modernism and the Social Sciences: Insights, Inroads, and Intrusions*, Princeton University Press, Princeton, N.J.
- SCHACTER, H. L (1997), *Reinventing Government or Reinventing Ourselves*, State University of New York, Press Albany.
- SMITH, Philip, (2007), *Kültürel Kuram*, (Çev. Selime Güzelsarı, İbrahim Gündoğdu), Babil Yayınları, İstanbul.

- TÜRKOĞLU, Nurçay, (2010), *İletişim Bilimlerinden Kültürel Çalışmalara Toplumsal İletişim: Tanımlar, Kavramlar, Tartışmalar*, Dördüncü Baskı, Urban Kitap: 1, İstanbul.
- TÜRKOĞLU, Nurçay, (2000), *Görü-Yorum: Gündelik Yaşamda İmgelerin Gücü*, Der Yayınları, İstanbul.
- WHITE, Jay D, (1992a), “Knowledge Development and Use in Public Administration: Views from Postpositivism, Poststructuralism and Postmodernism”, Timney Bailey, Mary ve Mayer, Richard T. (eds.), *Public Management in an Interconnected World*, içinde, Greenwood Press, New York.
- (1992b), “Taking Language Seriously: Toward A Narrative Theory Knowledge for Administrative Research”, *American Review of Public Administration*, 22(2), 75-88.
- WHITE, Jay D., Adams, Guy B (1994), *Research in Public Administration. Reflections on Theory and Practice*. Sage, London.
- WHITE, Orion F. ve McSwain, Cynthia J (1990), “The Phoenix Project: Raising a New Image of Public Administration of the Past”, Kass, Henry ve Catron, Bayard (eds.) *Images and Identities in Public Administration*, içinde, Sage, London.
- WOLLER, Gary M. (1997), “Public Administration and Postmodernism”, *American Behavioral Scientist*, 41 (1), 9-11.
- ZILLIOĞLU, Merih, (2010), *İletişim Nedir?*, 4. Basım, Cem Yayınevi, İstanbul.